

VAZDUHOPLOVNA PODRŠKA KoV BUNDESVERA

Gledišta o vazduhoplovnoj podršci KoV Bundesvera privlače pažnju iz više razloga.

Prvo, integracija oružanih snaga u NATO-u dostigla je, verovatno, najveći stepen baš kod upotrebe vazduhoplovnih snaga. Stoga se gledišta o upotrebi avijacije i organizaciji vazduhoplovne podrške, koja ovde iznosimo, ne odnose samo na Bundesver već su jedinstvena za oružane snage svih zemalja-članica NATO-a.¹

Drugo, Nemci raspolažu bogatim iskustvom iz ove oblasti iz drugog svetskog rata i mogu se smatrati pionirima vazduhoplovne podrške. Nesumnjivo je da su stečena iskustva, pozitivna i negativna, našla odraza i u njihovim savremenim gledištima o vazduhoplovnoj podršci.

Treće, prilikom razmatranja organizacije vazduhoplovne podrške obuhvaćeni su i elementi interesantni i sa aspekta rukovođenja, u savremenim uslovima, borbenim dejstvima uopšte. Podrška KoV je i ranije bila jedan od osnovnih namenskih zadataka ratnog vazduhoplovstva. Međutim, u poslednjoj dekadi došlo je do opadanja značaja vazduhoplovne podrške, srazmerno opštem smanjenju uloge KoV i pridavanju prioriteta i veće uloge upotrebi nuklearnog oružja operativno-strategijske namene.

Zadnjih godina, pak, sve više se ističu gledišta da je upotreba nuklearnog oružja, naročito strategijskog, malo verovatna. Zbog toga sistemi RV za „nuklearni protivudar“ (lovac-bombarder F-104G „Starfighter“ i raketa „z—z“ „Persching“) gube značaj, a raste uloga klasične vazduhoplovne podrške koja, po tim gledištima, postaje težišni zadatak RV.

Ratno vazduhoplovstvo u svakom slučaju mora biti osposobljeno za nuklearni i konvencionalni rat.

OPŠTI PRINCIPI

Podrška koju taktička avijacija pruža KoV ne može se posmatrati izolovano, već povezano sa njenim opštim zadacima.

Dejstva taktičke avijacije, čija je upotreba ograničena na jedno određeno područje — bojište, globalno se dele na:

¹ Sličan sistem vazduhoplovne podrške primenjuju Amerikanci u Vijetnamu. — Prim. D. J.

samostalne zadatke, u koje spadaju borba za prevlast, izviđanje i prevoženje;

zdužene operacije (sa KoV), koje obuhvataju posrednu i neposrednu podršku.

U pogledu samostalnih zadataka pažnju privlači razlika koja se pravi u odnosu na neka druga tumačenja samostalnih zadataka avijacije koja ih definišu kao dejstva van operativne veze sa dejstvima KoV.

Prema navedenoj podeli, međutim, proizilazi da je primarna karakteristika samostalnih dejstava (zadataka) taktičke avijacije u tome što ih avijacija vrši samostalno, tj. samostalno odlučuje o njihovom krajnjem ishodu. Iz toga sledi da samostalna dejstva taktičke avijacije mogu i načelno će biti u operativnoj vezi sa dejstvima KoV.

Zdužene operacije, pak, karakterišu se time što njihov uspeh u velikoj meri zavisi od stepena usaglašavanja namera i mogućnosti svih učesnika u planiranju, pripremi i izvođenju operacije.

Borba za prevlast ima za cilj da se, po mogućnosti, ovlada vazдушnim prostorom nad bojištem. Ako to nije moguće, onda njome treba da se postigne bar ograničena prevlast (po prostoru i vremenu). U korišćenim materijalima se ističe da stalno treba imati pred očima kakvi se sve povoljni uslovi za dejstva sopstvenih jedinica ukazuju kada vazduhoplovne snage izbore prevlast u vazduhu.

Sredstva vazdušnog rata se znatno razlikuju po tehničkim osobinama (brzini, doletu, vatrenoj moći) i taktičkim mogućnostima (u pogledu brze koncentracije, premeštanja težišta, iznenađenja, sposobnosti prodiranja) od drugih ratnih sredstava. Zbog toga vazdušni rat ima jednu specifičnu zakonitost koja se ogleda u tome što i slabije protivnikove vazduhoplovne i nuklearne snage raspolazu mogućnošću koncentracije i iznenađenja, tako da i relativno male ovakve snage predstavljaju značajnu pretnju.

Izviđanje se ubraja u najvažnije zadatke taktičke avijacije. Poznavanje protivnikovih mogućnosti i namera predstavlja osnovu za donošenje odluke sopstvenog komandovanja, a izviđanje iz vazduha će često biti jedini način da se dođe do tih saznanja.

Kontrola (osmatranje) bojišta je zadatak avijacije KoV.

Vazdušni transport je naročito značajan na teškoprolaznom zemljištu; on zahteva bar minimalnu prevlast u vazduhu, kako za prevoženje nad pozadinom neprijatelja tako i nad sopstvenom teritorijom.

U okviru sve izraženije tendencije povećanja pokretljivosti KoV, vazдушna transportna dejstva sve više dobijaju na značaju. Zadnji manevri Bundesvera, u jesen 1968. god. i septembra 1969. god., imali su za cilj i proveru vazdušne pokretljivosti masovnom upotrebom helikoptera za vatrene, transportne i druge zadatke.

Vazдушna pokretljivost je očigledno postala neophodnost za KoV.

Posredna podrška („izolacija“) obuhvata vatrena dejstva po objektima u dubini borbene zone, koja imaju za cilj da se protivnikove snage prvo kanališu, a zatim izlože neprekidnim dejstvima. Za postizanje odlučujućih efekata dejstva nenuklearnim sredstvima potrebne su znatne snage, mađa se i s njima ne može uvek postići kontinuitet dejstva (noć, nepovoljni meteorološki uslovi).

Neposredna podrška obuhvata dejstva u kojima se avijacija direktno angažuje u borbi na zemlji.

Od antagonizma između RV i KoV u pogledu toga ko, načelno, ima prioritet: posredna ili neposredna podrška, što je manje ili više opšta pojava u oružanim snagama raznih zemalja, izgleda nije imun ni Bundesver. Naime, jedinice KoV više cene neposrednu podršku, jer se odvija u njihovoj vidljivosti,² mada je u većini slučajeva manje efikasna od posredne podrške.

Prilikom izvođenja neposredne podrške, ciljevi su rastureni po bojištu, teže se uočavaju i napadaju se uz manji efekat dejstva. Blizina sopstvenih snaga ograničava slobodu dejstva avijacije i zahteva posebne organe za navođenje. Zbog toga se ističe da neposrednu podršku treba primeniti samo kada na odlučujućim mestima prete opasnosti koje se ne mogu otkloniti sredstvima KoV.

Potrebno je još napomenuti da izložena gledišta ne opredeljuju apsolutni prioritet u pogledu upotrebe vazduhoplovnih snaga, već o tome odlučuje glavnom komandujući ratišta. Ipak, nedvosmisleno proizilazi da se, u celini uzev, prioritet u upotrebi taktičke avijacije daje samostalnim dejstvima (borbi za prevlast), a u združenim operacijama — posrednoj podršci.

NAČINI DEJSTVA AVIJACIJE U PODRŠCI

Vazduhoplovna podrška (vatrom, izviđanjem) može se izvoditi u vidu:

- a) prethodno planiranih dejstava,
- b) hitnih dejstava.³

Prethodno planirana dejstva određuju se prema vremenu dejstva (u časovima) na poznate ciljeve ili one koji se predviđaju za sledeći dan. Ova dejstva pružaju veće izgleda na uspeh, jer se mogu brižljivo pripremiti.

Hitna dejstva se primenjuju kao dopuna prethodno planiranim, pošto se pozicije mogućnih ciljeva (po mestu i vremenu), kao ni razvoj situacije, ne mogu uvek dovoljno sigurno predvideti. Hitna dejstva se mogu izvoditi:

- a) iz pripravnosti na zemlji, sa gotovošću za poletanje 5,10 ili 15 minuta od prijema poziva,
- b) iz pripravnosti u vazduhu,
- c) promenom objekta dejstva grupi u vazduhu.

² Verovatno se ne radi o vidljivosti u bukvalnom smislu reči već o neposrednom, vidljivom uticaju. Na primer, nezavisno od vizuelne vidljivosti, KoV najbolje „vidi“ i „oseća“ neutralisanje artiljerije, odnosno podršku kada je protivnička artiljerija onemogućena u dejstvu. — Prim. D. J.

³ Po našoj terminologiji, prethodno planirana dejstva nazivaju se — „dejstva po planu“ a hitna dejstva — „dejstva po pozivu“. Ovi termini ne odgovaraju u potpunosti, jer su dejstva po pozivu, u krajnjoj liniji, takođe planirana dejstva. Zbog toga naziv „prethodno planirana dejstva“ adekvatnije označava suštinu podele koja zavisi od toga da li su elementi zadatka — dejstva određeni prethodno ili neposredno pred izvršenje. — Prim. D. J.

Snage u pripravnosti za hitna dejstva mogu se upotrebiti za druge zadatke tek pošto obave ove letove, što negativno utiče na racionalno korišćenje raspoloživih snaga avijacije.

Neposredna avio-podrška se može vršiti:

vatrenom podrškom, tj. dejstvom na poznate ciljeve po zahtevu jedinica KoV;

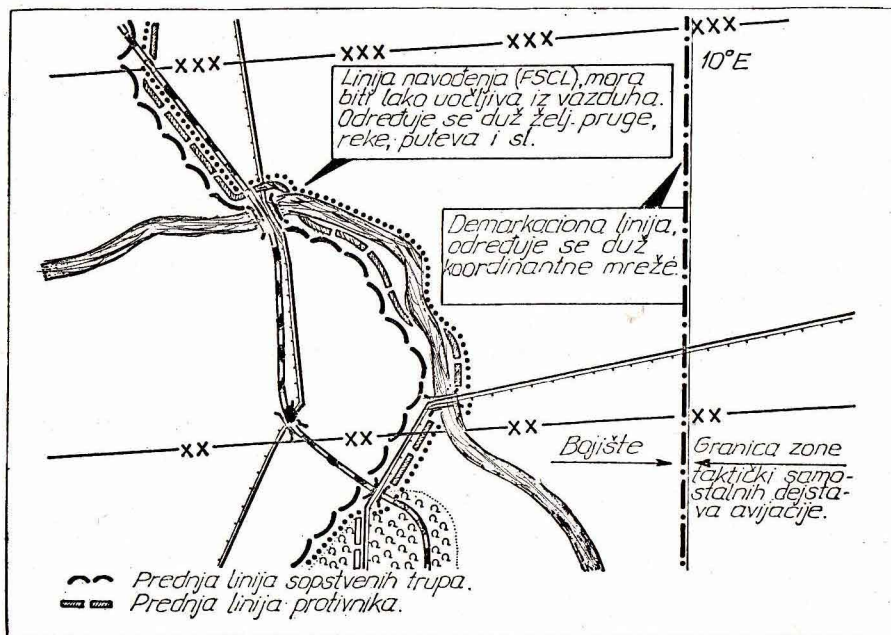
zaštitom kolona („column cover”) grupama aviona koje lete iznad jedinica KoV, štite ih od napada neprijateljske avijacije i dejstvuju na nepoznate i novopojavljene ciljeve na zemlji koji ugrožavaju dejstvo kolona;

vatrenim izviđanjem lovaca-bombardera po ciljevima čije se postojanje pretpostavlja, odnosno čija je pozicija nepoznata.

Broj aviona koje treba upotrebiti za tučenje određenog cilja (u vatrenoj podršci) određuje se prema verovatnoći njegovog pogađanja i razaranja. Za jedan zadatak (misli se na taktički objekt — prim. D. J.) retko se upotrebljava više od jednog odeljenja.

Kod svih postupaka u napadu uspeh zavisi od toga da li je pilot pravovremeno uočio i raspoznao cilj. Pošto se nalet vrši na malim visinama (sem pri obrušavanju), pilotima mora biti poznata tačna pozicija cilja, odnosno on se mora videti i raspoznati sa napadnog odstojanja. Zbog toga se, u većini slučajeva, malorazmerni, maskirani i po bojištu rasuti ciljevi mogu uspešno napasti samo ako se posadama daju uputstva za poslednju fazu naleta (uz kratak opis cilja).

Dejstva po ciljevima neposredno ispred sopstvenih delova ne smeju ove ugrožavati. Zato se ova dejstva mogu izvoditi samo pod kontrolom vazduhoplovnog oficira za vezu, odnosno oficira za navođenje, izuzev ako je ciljeve moguće sigurno identifikovati — što će biti ređi slučaj.

Šema 1 — Osnovne linije razgraničenja u vatrenoj podršci

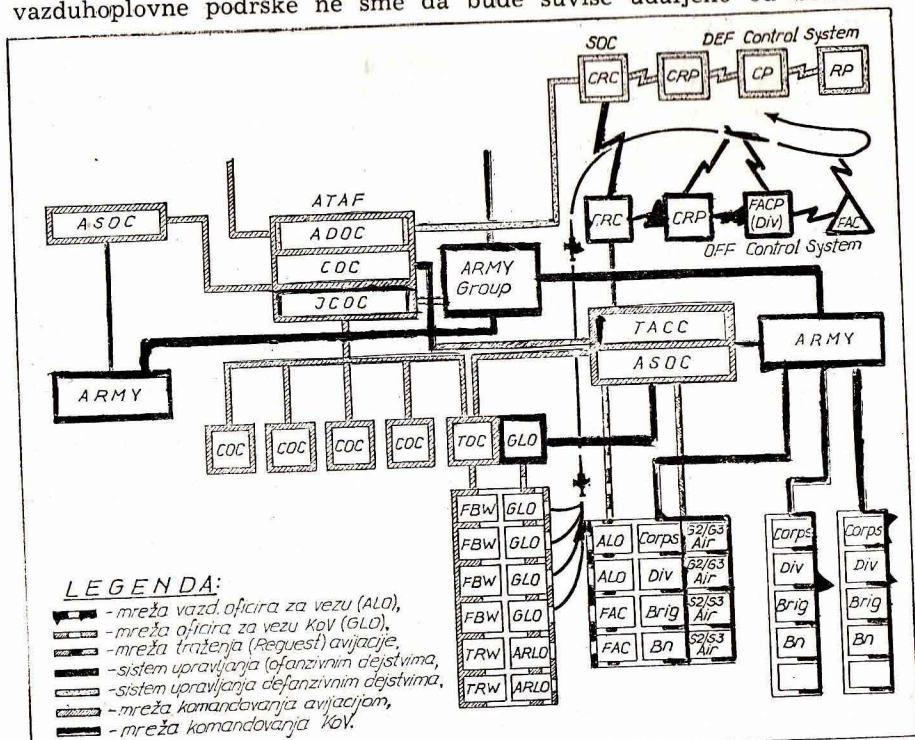
Osnovne linije razgraničenja u vatrenoj podršci prikazane su na šemi 1. Zona obaveznog navođenja ograničava se u pravcu neprijatelja „koordinacionom linijom vatrene podrške” („fire support coordination line — FSCL”), tj. linijom navođenja. U dubini neprijateljskog prostora određuje se „demarkaciona linija”. Na prostoru od prednje linije protivničkih trupa do demarkacione linije, avijacija izvodi dejstva samo na zahtev i posle prethodnog dogovora sa KoV. Iza ove linije avijacija dejstvuje bez ograničenja. Prema tome, demarkaciona linija je, u stvari, linija razgraničenja neposredne i posredne vatrene podrške. U odnosu na ovu liniju, pri upotrebi nuklearnih borbenih sredstava pravilo je sledeće:

a) nuklearna dejstva KoV do demarkacione linije izvode se uz pravovremeno obaveštavanje avijacije o mestu i vremenu dejstva;

b) nuklearna dejstva KoV iza demarkacione linije mogu se izvoditi samo sa prethodnim odobrenjem nadležne vazduhoplovne komande.

ORGANI KOMANDOVANJA I SADEJSTVA

Optimalno sadejstvo u združenim operacijama mogu ostvariti samo objedinjena komandna mesta. U vezi s tim se postavlja pitanje na kom nivou treba objedinjavati komandna mesta RV i KoV. S jedne strane, avijacijom se mora komandovati centralizovano, na visokom stepenu, sa koga se ima uvid u potrebe i mogućnosti vazduhoplovne podrške u celini. S druge strane, zajedničko komandno mesto vazduhoplovne podrške ne sme da bude suviše udaljeno od borbenih

Šema 2 — Organizacija komandovanja u vazduhoplovnoj podršci

zbivanja, jer ne bi moglo dovoljno brzo da utiče i usmerava vazduhoplovnu podršku.

Organizacija komandovanja u vazduhoplovnoj podršci na primeru srednjoevropskog komandnog područja NATO-a prikazana je na šemi 2.

JCOC („Joint Command Operation Centre”) združeni komandno-operativni centar je zajednički organ KoV i RV za planiranje vazduhoplovne podrške na nivou ATAF (TAF) — grupa armija.

U JCOC, komandanti ATAF i GrA, na osnovu direktive glavnokomandujućeg, odlučuju o prioritetu i obimu vazduhoplovne podrške koju treba pružiti armijama u određenom vremenskom periodu (nekoliko dana). Podela avio-podrške izražava se procentualnim odnosom prema ukupnim snagama avijacije i dostavlja se u COC („Combats Operation Centre”); to je vazduhoplovni operativni centar sa kojim JCOC tesno saraduje. U COC se, na osnovu stanja raspoloživih snaga avijacije za svaki naredni dan, određuju mogućnosti u pogledu a/p prema planu JCOC.

TOC je operativni centar nacionalnih komandi taktičke avijacije, sa istom ulogom kao i COC.

ASOC („Air Support Operation Centre”) odnosno OC vazduhoplovne podrške je zajednički organ za sprovođenje vazduhoplovne podrške na nivou armije KoV. Pri samostalnim korpusima organizuju se istureni centri vazduhoplovne podrške (FASOC).

U ASOC/FASOC nalaze se obaveštajni i operativni organi vazduhoplovstva; prvi su orijentisani na zadatke izviđanja, a drugi na zadatke vatrene podrške.

ALO („Air Liaison Officer”) je vazduhoplovni oficir za vezu (VOV) kod korpusa ili divizija KoV sa uobičajenom ulogom. On prati dejstva avijacije, usmerava i kontroliše rad oficira za navođenje (FAC) i odeljenja za navođenje (ACTs).

FAC („Forward Air Controller”) je vazduhoplovni oficir za navođenje (VON), ujedno najniži samostalni organ za vezu avijacije sa KoV. Glavni zadatak VON je neposredno navođenje aviona tako da se, pri potpunoj bezbednosti sopstvenih jedinica, može postići najoptimalnije dejstvo na neprijatelja.

ACT („Air Control Team”) je odeljenje za navođenje koje obezbeđuje rad VON. Raspolaze vozilom (po mogućnosti univerzalnim) sa sredstvima veze VVF + VF. Za obeležavanje sopstvenih delova ACT je opremljeno potrebnim sredstvima.

Objedinjeni VON (FAC) i ACT sačinjavaju grupu za navođenje (FACT).

S2, G2 i S3, G3 su obaveštajni i operativni organi vazduhoplovne podrške u sastavu komandi jedinica KoV, od bataljona naviše. Uloga ovih organa je da samostalno i u saradnji sa VOV procenjuju opravdanost i prioritet zahteva za vazduhoplovnom podrškom od strane potčinjenih jedinica — i to sa stanovišta opštih potreba i mogućnosti. Zahtevne jedinica, ili one po sopstvenoj inicijativi, oni dostavljaju odgovarajućem organu sadejstva u višoj komandi KoV.

GLO („Ground Liaison Officer”) su oficiri za vezu KoV u vingovima LBA (dok se u jedinicama IA označavaju sa ARLO). Oni učestvuju u pripremi posada i prikupljaju podatke o rezultatima dejstva, koje zatim dostavljaju odgovarajućim komandama KoV.

SISTEM VEZA AVIJACIJSKE PODRŠKE

Organizacija avijacijske podrške raspolaže nizom specijalnih mreža veze. One se održavaju pomoću radio i radio-relejnih, a po potrebi i žičnih veza. Sistem veza avijacijske podrške raspolaže sledećim radio-mrežama:

a) mreža pozivanja: povezuje divizije i korpuse KoV sa ASOC i COC. Zahtevi se do VOV u divizijama dostavljaju ili kroz mrežu sadejstva ili pomoću veza KoV. Divizije upućuju poziv direktno u ASOC dok je korpus na pasivnom prijemu sa pravom veta (zabrane). Na taj način se obezbeđuju i brzina i celishodnost pozivanja;

b) mreža avijacijskih organa sadejstva: uključuje ASOC/FASOC, VOV i VON. Ova mreža se koristi za razmenu izveštaja i informacija o situaciji i dejstvima u podršci;

c) mreža informacija: povezuje ASOC i VOV pri korpusima, služi za predaju izveštaja o rezultatima dejstva. Prosleđivanje izveštaja od korpusa ka nižim jedinicama vrši se preko veza KoV;

d) mreža obaveštavanja (iz vazduha) služi za prijem i dalje dostavljanje tzv. „izveštaja u letu”. Ako takva mreža nije organizovana, njenu funkciju preuzima mreža avijacijskih organa sadejstva;

e) mreža GLO (ARLO): služi za prenošenje podataka o prednjoj liniji sopstvenih trupa i liniji navođenja, kao i za ostale informacije letачkog sastava. GLO koriste ovu mrežu za predaju podataka o vremenu dejstva i izveštaja posle leta;

f) mreža komandovanja i navođenja: uključuje VON (ACT) radi navođenja, kao i VOV koji su na pasivnom prijemu da bi po potrebi mogli intervenisati (izmenom zadatka, preuzimanjem navođenja i dr.).

U okviru radio-veza „zemlja-zemlja” osnovne su radio-teleprinterске veze, a tajnost saobraćaja se obezbeđuje preko automatskih šifatora.

U pogledu organizacije i obezbeđenja veza primenjuje se princip da zemaljske veze obezbeđuje KoV za sve vazduhoplovne organe kod jedinica KoV, a RV za organe KoV u svom sastavu. Prema tome, KoV obezbeđuje mrežu pozivanja, mrežu vazduhoplovnih organa sadejstva, mreže informacija i obaveštavanja za potrebe ASOC, VOV i VON, dok RV obezbeđuje mrežu GLO.

Pored navedenih mreža, RV organizuje poseban sistem (službu) radarskog navođenja u ofanzivnim dejstvima. Ovaj sistem treba da obezbedi dejstva u složenim meteorološkim uslovima i noću, da vrši obezbeđenje od sopstvene PVO, kao i da se, po potrebi, koristi za navigacijsku pomoć. Sistem navođenja u ofanzivnim dejstvima organizovan je slično kao i sistem za defanzivna dejstva PVO. Oba sistema usko saraduju i uzajamno razmenjuju zapovesti i naređenja u svrhu identifikacije i navigacijske pomoći.

TOK AVIJACIJSKE PODRŠKE

Svaku avijacijsku podršku mora KoV da zatraži. Zahteve za vatrenu podršku mogu upućivati sve jedinice, a zahteve za izviđanje, načelno, korpus i više jedinice. Kod divizija i korpusa vazduhoplovni organi

S2/S3 i G2/G3 preispituju opštu opravdanost traženja, dok VOV procenjuje da li upotreba avijacije ima taktičkog smisla i da li je izvodljiva u vazduhoplovnom pogledu.

Potrebe za prethodno planiranim i hitnim dejstvima a/p dostavljaju se, za sledeći dan, do određenog vremena,⁴ pretpostavljenoj komandi u proizvoljnoj formi. Zahtevi se krajem dana stiču, linijom i vezama KoV, preko armije u ASOC.

U približno isto vreme JCOC (COC) dostavlja u ASOC alokaciju (raspored) a/p za sledeći dan. Alokacija obuhvata za vatrenu podršku i izviđanje: jedinice (vingove, samostalne skvadrone), naprežanje i pripravnost, posebno za prethodno planirana i hitna dejstva.

Hitna dejstva (po pozivu) se, izgleda, tretiraju kao „nužno zlo“. Ne predviđaju se posebne jedinice za ova dejstva, već skoro sve jedinice (vingovi) dobijaju deo naprežanja za dejstva po pozivu i moraju držati određene snage (4—6 aviona) u neprekidnoj pripravnosti dok se a/p ne izvrše. To, svakako, ima i svojih slabih strana, ali omogućava da se za hitna dejstva jednovremeno angažuje više jedinica i na taj način ostvari brzo sasređivanje dejstva (20 a/p i više) na kritičnim tačkama.

U ASOC obaveštajni i operativni organi (ne komandant — prim. D. J.) odlučuju o upotrebi dodeljenih a/p na osnovu direktive komandanta, predviđenog težišta dejstva za naredni dan, sopstvene procene i zahteva potčinjenih jedinica.

Jedan primer pregleda dnevnih zahteva i dodele a/p ASOC-a za podršku armije dat je u priloženoj tabeli.⁵

Pošto se izvrši planiranje vazduhoplovne podrške za naredni dan, ASOC obaveštava jedinice o dodeljenim a/p, nakon čega jedinice —

Postavljač zahteva	I korpus			III korpus			Svega	Svega
	1	2	3	1	2	3	zahteva	dodela
Prioritet								
<i>Vatrena podrška</i>								
Pret. plan. a/p	162	36	14	184	42	18	456	380
Hitna a/p	40	—	—	40	—	—	80	40
Ukupno:	202	36	14	224	42	18	536	420
<i>Izviđanje</i>								
Pret. plan. a/p								
Vizuelno	10	6	4	12	8	4	44	40
AFI	6	6	—	9	9	2	32	30
Noćno	4	1	—	7	8	—	20	10
Hitno a/p	4	—	—	7	—	—	11	6
Ukupno:	24	13	4	35	25	6	107	86

⁴ Diviziji do 14.00 časova, a ASOC-u do 17.00 časova.

⁵ Privlači pažnju, relativno, vrlo mala zastupljenost hitnih dejstava (po pozivu), svega oko 10%, kao i detaljna struktura a/p za izviđanje.

ukoliko to nisu prethodno učinile — podnose zahteve za dejstva, ovog puta na određenom obrascu. Predviđaju se dva obrasca, jedan za noćno i AFI, a drugi za vizuelno dnevno izviđanje i vatrenu podršku. Kod svih zahteva se navodi prioritet izvršenja.

OBRAZAC NAREĐENJA ZA VATRENU PODRŠKU

Obrazac 1

ZADATAK Br. _____ ZAPOVEST Br. _____ Datum _____

A (1) _____ (2) _____
 Pojediniosti zadatka Broj cilja ili lokacija i opis

B _____ NLT _____ C _____
 Vreme pojave (boravka) iznad cilja Mesto prednjih jedinica

D Podaci o upravljanju (komandovanju)

(1) _____ (2) _____
 TADC/TADP frekvencije TADC/TADP pozivni znak

(3) _____ (4) _____
 FACP frekvencija FACP pozivni znak

(5) _____ (6) _____
 FACT frekvencija FACT pozivni znak

(7) _____
 FACT tačka javljanja

E (1) _____ (2) _____
 Pozivni znak izveštavanja iz vazduha Frekvencija izveštavanja iz vazduha

F _____ G _____ H _____
 Skvadron ili ving Broj aviona i tip Naoružanje

(3) _____
 Napomena

(4) Tajni naziv zadatka: _____

OBJAŠNENJE: NLT („Not Later Than”) — krajnje vreme dejstva
 TADC/TADP — centar/stanica PVO
 FACP — isturena stanica radarskog navođenja (ofan. sist.)
 FACT — grupa VON

Sadržaj obrazaca obuhvata potrebne elemente za regulisanje borbenih letova. Sadržaj je označen sistemom slova i brojeva koji se koriste za skraćivanje teksta pri primopredaji naređenja tehničkim sredstvima veze. Ovakva tehnika obrade dokumenata „sistemom obrazaca”, ima očigledne prednosti po svim zahtevima borbene dokumentacije (kratkoća, jasnoća, potpunost, brzina obrade i predaje).

U traženjima za prethodno planiranu vatrenu podršku mora se precizno navesti objekt i cilj dejstva, kako bi se odredilo odgovarajuće naoružanje.

Vreme dejstva se označava na više načina:
planirano vreme udara (vreme nad ciljem),
najkasnije (krajnje) vreme dejstva,

OBRAZAC NAREĐENJA ZA VAZDUHOPLOVNO IZVIĐANJE

Obrazac 2

Prioritet: _____

L (1) _____ (2) _____ (3) _____
Zadatak vazd. izv. br. Datum Zahtev KoV br.

M (1) Vizuelno (2) Snimanje (3) Elektron. (4) Uprav. vatrom
(A) Vertikalno (5) Vreme
(B) Koso
(C) Reprodukcija

(6) TOT _____ LTIOV _____ (7) LETOVI _____

N _____
Serija nacionalne karte i broj lista

_____
Naziv cilja ili pozicije i opis

P _____
Željeni rezultati i objekti

Q Skala snimanja ili prihvatljiva organizacija 1) _____

R _____
Broj potrebnih kopija

S _____
Uputna adresa

T _____
Najkasnije prihvatljivo vreme

U (3) _____ (4) _____ (5) _____
CRC/CRP poziv. Pozivni znak i frekv. Izveštavanje iz vaz-
znak i frekv. FACP duha poz. znak i frekv.

(6) _____
Napomene

(7) Tajni naziv zadatka: _____

OBJAŠNENJE: TOT („Time Over Target”) — vreme nad ciljem
LTIOV — krajnje vreme izveštavanja
CRC/CRP — Centar/stanica mreže obaveštavanja
„Vazduh—Zemlja”

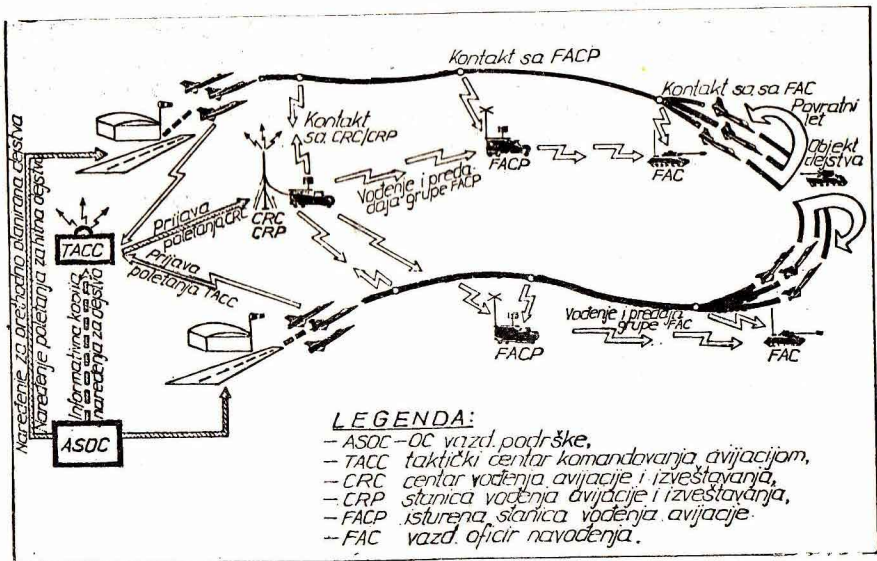
najranije moguće (najhitnije) vreme dejstva,
najkasnije (krajnje) vreme izveštavanja (pri izviđanju).

Linija navođenja se predlaže uz obavezno konsultovanje VOV. ASOC može da usvoji ili odbije predloženu liniju — u kom slučaju potčinjena jedinica KoV predlaže novu liniju obaveznog navođenja.

Na osnovu primljenih zahteva ASOC, direktno ili preko COC, dostavlja letачkim jedinicama zadatak za dejstvo.

COC reguliše preostale taktičko-tehničke elemente zadatka i dostavlja jedinicama izvršno naređenje po utvrđenim obrascima (obrazac br. 1 i 2). Kopije ovog naređenja COC istovremeno dostavlja službi radarskog navođenja ofanzivnih dejstava, koja na osnovu njih reguliše navigacijsko obezbeđenje i dostavlja potrebne podatke o letovima određenoj komandi PVO. Prepis naređenja se takođe dostavlja VOV i VON za dejstva u njihovoj zoni.

Na osnovu primljenih zapovesti i naređenja za dejstva, koja obuhvataju i samostalne zadatke, jedinice razrađuju planove dejstva za naredni dan.

Šema 3 — Izvršenje leta vazd. podrške

Načelan tok borbenog leta vazduhoplovne podrške prikazan je na šemi 3. Jedinica avijacije izveštava ASOC/FASOC o izvršenom poletanju, a GLO javlja očekivano vreme napada. Kod dejstva po pozivu, izveštaj GLO je ujedno potvrda i najava leta. Posle poletanja avioni uspostavljaju vezu sa radarskim stanicama ofanzivnog sistema i lete ka određenoj tački javljanja⁶ — na kojoj uspostavljaju vezu sa VON. On ih dalje upućuje na najbolje pravce naleta za napad, daje im opis

⁶ Tačka javljanja (uspostavljanja kontakta) određuje se na 2—3 minuta leta od rejonu dejstva.

cilja i druga uputstva. Posle napada, VON sa vođom grupe razmenjuje informacije o rezultatu dejstva. Prema potrebi i mogućnostima, grupa može da ponovi napad ili da dejstvuje na druge ciljeve.

Odmah na početku povratnog leta, vođa formacije predaje VON, VOV, ili nekom označenom mestu prijema mreže obaveštavanja, kratak izveštaj o rezultatu dejstva i druga važna zapažanja. U ovom izveštaju, geografske koordinate napadnutih i osmotrenih ciljeva i drugih objekata daju se otvorenim tekstom (bez kodiranja).

Samostalno, ili uz pomoć radarskih stanica ofanzivnog sistema, avioni lete nazad na osnovni ili alternativni aerodrom.

Uzevši u celini, može se dati sledeći opšti zaključak:

Borba za prevlast je prioritetan zadatak taktičke avijacije, dok je u združenim operacijama težište dejstava na posrednoj podršci („izolaciji“).

Vazduhoplovna podrška je organizovana kao samostalni sistem ofanzivnih dejstava (u odnosu na defanzivni sistem PVO), sa posebnim organima komandovanja i sadejstva i autonomnom službom radarskog i vizuelnog navođenja.

Sistem vazduhoplovne podrške je organizovan kao obiman, tehnički i ljudstvom vrlo zasićen, „industrijski kompleks“ — u kome svi elementi imaju precizno razrađene funkcije (i način rada) u okviru određene i stabilne vremenske šeme, što sve treba da omogući da vazduhoplovna podrška KoV bude brza, efikasna i bezbedna.

Pukovnik avijacije
Dragoslav JANKOVIĆ

LITERATURA:

- Truppenpraxis*, SR Nemačka, br. 8 i 9/1966. i 1,2 i 3/1967. god.;
Wehrtechnische Monatshefte, SR Nemačka, br. 10/1967. god.;
Wehr und Wirtschaft, SR Nemačka, br. 1/1968. god.;
Österreichische militärische Zeitschrift, Austrija, januar — februar 1969. god.